

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annettua lakia.

Ehdotuksen mukaan jatkolinjojen opiskelijoiden opintososiaaliset edut ja oppilasmaksut tulisivat määräytymään samalla tavalla kuin aikuiskoulutuksena järjestetyn ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoiden.

Lakia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi niin, että oppilasmaksujen sovittaminen opiskelijan maksukyvyn mukaan on mahdollista. Myös oppilasmaksujen määräytymistapa valtion ammatillisissa oppilaitoksissa selkeytettäisiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain (498/83) lähtökohtana on siinä tarkoitettujen opintososiaalistien etujen järjestäminen tai antaminen kaikille lain soveltamisalaan kuuluvien oppilaitosten opiskelijoille. Lain säätämisen jälkeen oppilaitokset ryhtyivät yhä laajemmin järjestämään aikuisille tarkoitettua ammatillista peruskoulutusta, jossa opetussuunnitelmat poikkeavat nuorille tarkoitetun peruskoulutuksen opetussuunnitelmista muun muassa siten, että tuntimäärä on pienempi ja opetus soveltuu annettavaksi myös iltaisin. Tämän vuoksi pidettiin perusteltuna, että aikuisten ammatillisen peruskoulutuksen edut määräytyisivät eri tavoin kuin nuorisolle tarkoitettussa koulutuksessa. Lain 2 §:ään lisättiin (626/85) rajoitus, jonka mukaan lain edellyttämä maksuton ruokailu, koulumatkaetu sekä maksuton asuminen koski aikuisten ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoita ainoastaan, jos näin asetuksella säädetäisiin. Samalla muutettiin lain 4 §:ää siten, että oppilasmaksujen periminen aikuisten am-

matillisen peruskoulutuksen opiskelijoilta tuli mahdolliseksi. Jatkolinjoilla opiskelevat jäivät tällöin edelleen kaikkien lain suomien etujen piiriin eikä heiltä siis näin ollen ole ollut mahdollista myöskään periä oppilasmaksuja kuten on ollut mahdollista tehdä aikuisten peruskoulutuksessa. Jatkolinjakoulutus on kuitenkin selkeästi aikuiskoulutusta, jossa edellytetään pääsyvaatimuksena muun muassa samaa vähintään 25 vuoden ikää kuin aikuisten ammatillisessa peruskoulutuksessa. Jatkolinjoilla opiskelevien aikuisopiskelijoiden saatamiseksi opintososiaalistien etujen suhteen samaan asemaan ammatillisen peruskoulutuksen aikuisopiskelijoiden kanssa ehdotetaan lain 2 ja 4 pykälään tehtäväksi tätä edellyttävät muutokset.

Suomen Hallitusmuodon 62 §:n (1077/91) mukaan valtion viranomaisen virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden sekä perittävien maksujen yleisistä perusteista säädetään lailla. Asiasta on säädetty valtion maksuperustelaila (150/92), joka on toissijainen laki. Ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain

4 §:n 3 momentin mukaan voidaan aikuiskoulutuksena järjestetyssä ammatillisessa peruskoulutuksessa periä oppilasmaksuja. Koska lainkohdassa ei säädetä perittävien maksujen suuruuden yleisiä edellytyksiä, se ei täytä Hallitusmuodon 62 §:n vaatimuksia, eikä niin muodoi voi tulla sovellettavaksi valtion ammatillisissa oppilaitoksissa, joissa siis tulee noudattaa valtion maksuperustelakia ja sen nojalla annettua opetusministeriön päätöstä. Säännös on tältä osin epäselvä, mihin seikkaan eduskunnan oikeusasiamies on kiinnittänyt huomiota. Tämän vuoksi ehdotetaan 4 §:n 3 momenttiin otettavaksi valtion oppilaitosten osalta viittaussäännös valtion maksuperustelakiin, jonka nojalla opetusministeriö päättää tässä momentissa tarkoitetuista maksuista. Momenttia ehdotetaan myös muutettavaksi siten, että oppilasmaksujen sovittaminen opiskelijan maksukyvyn mukaan on mahdollista.

Voimassa olevan lain 4 §:n mukaan opetushallitus voi antaa oppilaitokselle luvan erityisestä syystä periä nuorisostaan opiskelijoilta oppilasmaksuja. Lupa oppilasmaksujen perimiseen ehdotetaan siirrettäväksi opetusministeriölle. Maksuperustelain mukaan ministeriö

muutoinkin päättää hallinnonalan maksujen perusteista.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia eikä organisatorisia vaikutuksia. Esityksen mukaan oppilaitokset voivat harkintansa mukaan periä myös jatkolinjakoulutuksen opiskelijoilta oppilasmaksuja.

3. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu virkatyönä opetusministeriössä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ammattillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetun lain (498/83) 2 §:n 3 momentti ja 4 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 2 §:n 3 momentti 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1377/90) ja 4 §:n 3 momentti 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (626/85), seuraavasti:

2 §

Tämän lain 5 ja 7 §:n säännöksiä ei sovelleta 1 momentissa tarkoitettujen oppilaitosten aikuiskoulutuksena järjestämään ammatilliseen perus- ja jatkolinjakoulutukseen eikä oppilaiden palkalliseen työharjoitteluun, ellei asetuksella toisin säädetä.

4 §

Erityisestä syystä opetusministeriö voi kuitenkin antaa oppilaitokselle luvan periä nuori-

soasteen ammatillisen koulutuksen oppilailta oppilasmaksuja.

Aikuiskoulutuksena järjestetyn ammatillisen perus- ja jatkolinjakoulutuksen oppilailta voidaan periä oppilasmaksuja. Maksua voidaan alentaa tai se voidaan poistaa kokonaan oppilaan maksukyvyn mukaan. Valtion ammatillisten oppilaitosten tässä momentissa tarkoitettuihin oppilasmaksuista on voimassa, mitä valtion maksuperustelaissa (150/92) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Tytti Isohookana-Asunmaa

L a k i

ammattillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetun lain (498/83) 2 §:n 3 momentti ja 4 §:n 2 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 3 momentti 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1377/90) ja 4 §:n 3 momentti 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (626/85), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Tämän lain 5—7 §:n säännöksiä ei sovelleta 1 momentissa tarkoitettujen oppilaitosten aikuiskoulutuksena järjestämään ammatilliseen peruskoulutukseen eikä oppilaiden palkalliseen työharjoitteluun, ellei asetuksella toisin säädetä.

4 §

Erityisestä syystä ammattikasvatushallitus voi kuitenkin antaa oppilaitokselle luvan periä oppilasmaksuja.

Siitä poiketen, mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, aikuiskoulutuksena järjestetystä ammatillisesta peruskoulutuksesta voidaan periä oppilasmaksuja.

2 §

Tämän lain 5 ja 7 §:n säännöksiä ei sovelleta 1 momentissa tarkoitettujen oppilaitosten aikuiskoulutuksena järjestämään ammatilliseen perus- ja jatkolinjakoulutukseen eikä oppilaiden palkalliseen työharjoitteluun, ellei asetuksella toisin säädetä.

4 §

Erityisestä syystä *opetusministeriö* voi kuitenkin antaa oppilaitokselle luvan periä *nuorisooasteen ammatillisen koulutuksen oppilailta* oppilasmaksuja.

Aikuiskoulutuksena järjestetyn ammatillisen perus- ja jatkolinjakoulutuksen *oppilailta* voidaan periä oppilasmaksuja. *Maksua voidaan alentaa tai se voidaan poistaa kokonaan oppilaan maksukyvyn mukaan. Valtion ammatillisten oppilaitosten tässä momentissa tarkoitetuista oppilasmaksuista on voimassa, mitä valtion maksuperustelaissa (150/92) säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.